

Olsztyn, 10 marca 2019 roku

Dr hab. Krystyna Szczechowicz
Katedra Prawa Wykonawczego i Psychologii Sądowej
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego
w Olsztynie

Recenzja

osiągnięć naukowych doktora Macieja Siwickiego, w tym rozprawy habilitacyjnej pt. *Prawo karne wobec oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2018, ss. 398 wraz z oceną Jego działalności dydaktycznej i organizacyjnej, przygotowana w postępowaniu habilitacyjnym.

Pan dr Maciej Siwicki w 2009 roku uzyskał stopień doktora nauk prawnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Promotorem rozprawy doktorskiej pt. *Przeciwdziałanie nawoływaniu do nienawiści na tle rasowym i propagowaniu faszystowskiego ustroju państwa z wykorzystaniem Internetu. Studium z zakresu prawa karnego*, był dr hab. Andrzej Adamski prof. UMK.

I. Podstawa prawna

Decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 8 stycznia 2019 roku zostałam powołana w charakterze recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr Macieja Siwickiego prowadzonym przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669) do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz

wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną. Osiągnięcie może stanowić: dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części, albo cykl publikacji powiązanych tematycznie; zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne; część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Zadaniem recenzenta powołanego w przewodzie habilitacyjnym jest dokonanie oceny, czy osiągnięcia naukowe habilitanta spełniają wymienione kryteria (art. 18a ust. 7 cyt. Ustawy).

Działając na mocy upoważnienia udzielonego w art. 16 ust. 4 powołanej ustawy Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego określił w drodze rozporządzenia, kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. z 2011 r., Nr 196, poz. 1165) określiło w sposób konkretny kryteria jakie osoba taka winna spełnić w zakresie: osiągnięć naukowo-badawczych, współpracy międzynarodowej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz uzyskanych nagród.

II. Ocena w zakresie osiągnięć naukowo – badawczych Habilitanta

1. Autorstwo lub współautorstwo w publikacjach naukowych

Dorobek naukowy Habilitanta – z wyłączeniem monografii pt. *Prawo karne wobec oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej*, która zostanie objęta odrębną oceną, uznać należy za znaczny w zakresie jakościowym. Łącznie dorobek Habilitanta to 59 różnorodnych publikacji, opublikowanych w okresie od 2006 do 2018 roku, w tym 6 przed doktoratem. Dorobek ten obejmuje różnorakie pozycje, tak pod względem tematycznym, jak i z punktu widzenia ich wartości naukowej. W skład jego wchodzi 51 pozycje opublikowane w krajowych czasopiśmie recenzowanych z listy MNiSW. Oceniając pod względem ilościowym i jakościowym dorobek Habilitanta należy stwierdzić, iż jest on zadawalający.

Po doktoracie Habilitant opublikował 49 artykułów i 1 rozdział w monografii wieloautorskiej. Habilitant jest autorem 3 publikacji książkowych: *Nielegalne i szkodliwe treści w Internecie. Aspekty prawnokarne*, Warszawa 2011, *Cyberprzestępczość* Warszawa 2013, która była przedstawiona jako osiągnięcie naukowe w poprzednim postępowaniu habilitacyjnym oraz *Prawo karne wobec oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej*, Toruń 2018.

Podoktorski dorobek naukowy Habilitanta dotyczy różnych gałęzi prawa – prawa karnego materialnego, prawa autorskiego, prawa prasowego, postępowania karnego i innych, w głównej mierze w aspekcie rozwoju nowych technologii. Publikacje zazwyczaj zawierają elementy porównawcze z systemami i rozwiązaniami przyjętymi w innych państwach. Pewien niedosyt rodzi bardzo zachowawcza postawa Habilitanta w formułowaniu wniosków *de lege ferenda*. Wyraźnym tego przykładem jest artykuł *Przestępstwo znieśławienia w ujęciu prawnoporównawczym*, Europejski Przegląd Sądowy 2012, nr 6, s. 12-17. Autor omówił regulacje prawne w zakresie znieśławienia w różnych państwach, po czym sięgnął po rodzime rozwiązania, dokonując ich analizy. Na zakończenie wysnuł wniosek, że konstrukcja art. 212 k.k. powoduje istotne wątpliwości z uwagi na znacznie szerszą, niż to przewidują standardy europejskie, ochronę osób zaangażowanych w życie publiczne, a niebędących osobami pełniącymi funkcje publiczne. Negatywnie ocenił również kwalifikowaną postać tego przestępstwa z paragrafu drugiego, uznając że z uwagi na poziom rozwoju usług świadczonych drogą elektroniczną takie rozwiązanie jest błędem. Na tle tych uwag nie sformułował jednak żadnych wniosków *de lege ferenda*.

Istotną część publikacji Habilitant poświęcił „chmurze obliczeniowej” (10 artykułów). Odnosi się to następujących publikacji: *Nowe formy eksplantacji utworów w chmurze obliczeniowej cz. I*, Monitor Prawniczy 2015, nr 20, s. 1085-1094, *Nowe formy eksplantacji utworów w chmurze obliczeniowej cz. II*, Monitor Prawniczy 2015, nr 201 s. 1135-1145, *Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu prawa autorskiego w „chmurach obliczeniowych” w świetle rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012*, Europejski Przegląd Sądowy 2-16, nr 1, s. 1-6, *Prawnoautorska ochrona konstrukcji chmury obliczeniowej*, Przegląd Sądowy 2016, nr 3, s. 78-98, *Odpowiedzialność dostawców i operatorów usług za naruszenie autorskich praw majątkowych w chmurze obliczeniowej*, Przegląd Sądowy 2016, nr 7-8, s. 74-90, *Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych z naruszeń prawa autorskiego w chmurze obliczeniowej*, Monitor Prawniczy 2016, nr 22, s. 1209-2217, *Przetwarzanie danych informatycznych w chmurach obliczeniowych : wybrane aspekty prawnokarne i procesowe*, Palestra 2015, nr 1-2, s. 46-55, *Ochrona praw autorskich, bezpieczeństwa systemów informatycznych, danych osobowych i tajemnicy telekomunikacyjnej w chmurach obliczeniowych*, Prokuratura i Prawo 2015, nr 5, s. 108-127, *Ochrona danych osobowych w zatrudnieniu w chmurze obliczeniowej*, Monitor Prawniczy 2016, nr12, s. 654-660, *Zasady określenia jurysdykcji w przypadku egzekwowania praw pracowniczych i naruszenia danych osobowych pracowników w chmurze obliczeniowej*,

Palestra 2016, nr 13, s. 151 – 161. Rozważania zawarte w tych artykułach należy uznać za interesujące.

W artykule *Podstawy określenia jurysdykcji w sprawach cyberprzestępstw w UE*, Europejski Przegląd Sądowy 2013, nr 9, s. 20-25, Habilitant trafnie wskazał na duże znaczenie zasady *ne bis in idem* i dużą rolę orzecznictwa TS EU w procesie harmonizacji prawa Unii Europejskiej z prawem krajowym.

Osiągnięcia naukowe Habilitanta ocenić należy jako znaczny wkład w rozwój w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie – prawo, a tym samym spełniają one warunki do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

2. Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach.

Dr Maciej Siwicki w autoreferacie wskazał, że od października 2017 roku jest członkiem konsorcjum oraz kierownikiem z ramienia UMK projektu pt. „Reflect Lab - Supporting lecturers in applying based learning” (Erasmus + Strategic partnership in the field of higher education, EC Project Number: 2016-1-DE01-Ka203-002891; Action TypeKa203-Strategic Partnership for higher education) wraz z przedstawicielami uniwersytetów: Gottfried Wilhelm Leibniz Universität Hannover, Universitatea Alexandru Ioan Cuza Din Iasi (Rumunia), The Manchester Metropolitan University oraz Universidad de la Laguna (Hiszpania). Celem projektu jest modernizacja europejskich uniwersytetów.

3. Międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową.

Habilitant nie otrzymał międzynarodowych i krajowych nagród za działalność naukową.

4. Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych.

Kandydat wykazuje pewną aktywność na polu konferencyjnym, uczestniczył czynnie w latach 2006 – 2018 w 11 konferencjach krajowych, 2 seminariach krajowych oraz 2 konferencji międzynarodowej i 2 międzynarodowych seminariach, zorganizowanych w Polsce. Wypada jednak z ubolewaniem odnotować, że Kandydat ogranicza swoją aktywność tylko do rodzimego kraju. Na przyszłość należy zalecić zwiększenie intensywności i poszerzenie obszaru tej aktywności.

III. Ocena w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej Habilitanta.

1. Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski.

Pan dr Maciej Siwicki pracę dydaktyczną rozpoczął w 2005 roku, kiedy to został zatrudniony na umowę cywilnoprawną w Instytucie Politologii UMK w Toruniu. Na takiej samej podstawie zatrudniony był jeszcze w: Wyższej Szkole Humanistyczno – Ekonomicznej we Włocławku (2009 -2011), Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy (2009 -2010), Kujawsko – Pomorskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy (2010-2014, przy czym w okresie od 2011 r. do 2014 r. na umowę o pracę). Od 2009 roku zatrudniony jest na umowę o pracę na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, na stanowisku adiunkta. Prowadzi ćwiczenia oraz wykłady z prawa karnego materialnego, prawa karnego skarbowego, prawa karnego procesowego i wykonawczego na kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne. Na kierunku Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna prowadzi wykłady z prawa mediów i prawa autorskiego oraz ćwiczenia i konwersatoria z ochrony własności intelektualnej oraz prawa prasowego. Habilitant prowadzi także seminaria z prawa mediów i prawa autorskiego. Dodatkowo prowadzi wykłady z przedmiotu „Ochrona własności intelektualnej” na innych wydziałach UMK. Był promotorem 4 prac magisterskich, 53 licencjackich oraz recenzentem 26 prac dyplomowych.

Oceniając aktywność dydaktyczną Habilitanta należy stwierdzić, że posiada On wieloletnie doświadczenie dydaktyczne.

Habilitant wykazuje się zaangażowaniem w działalność popularyzatorską – współpracuje z Uniwersytetem Dziecięcym, poradził szkolenia dla uczniów klasy patronackiej Katedry Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej w IV LO w Toruniu, udzielił kilku wywiadów dla prasy, radia i telewizji.

2. Współpraca międzynarodowa Habilitanta.

Pan dr Maciej Siwicki nie odbywał staży w zagranicznych ośrodkach naukowych ale studiował na Uniwersytecie J.W. Goethego we Frankfurcie nad Menem i uczestniczył w spotkaniach związanych z realizacją projektu pt. „Reflect Lab -Supporting lecturers in applying based learning”.

IV. Ocena osiągnięcia o jakim mowa w art. 16 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki

Przedstawianym przez Habilitanta osiągnięciem naukowym, o jakim mowa w art. 16 ust. 1 i 2 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) jest monografia pt. *Prawo karne wobec oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2018, ss. 398. Recenzentami wydawniczymi byli prof. dr hab. Jacek Giezek i dr hab. Marek Kulik, prof. UMCS.

Problem badawczy podjęty przez Habilitanta został wybrany racjonalnie i posiada pełne uzasadnienie. Tytuł monografii odpowiada w pełni jej zawartości merytorycznej, choć można dostrzec pewne mankamenty zwłaszcza w warstwie kryminologicznej zawartej w podrozdziale 3 rozdziału I. Prace oparto na solidnych podstawach w zakresie źródeł prawa polskiego, międzynarodowego, europejskiego oraz wybranych państw.

Habilitant prawidłowo wykorzystał dorobek doktryny polskiej i obcej. W bibliografii wykazał 230 publikacji naukowych, w tym pozycje zagraniczne – niemiecko i anglojęzyczne. W mojej ocenie jednak w rozdziale III pracy wykorzystano zbyt mało z bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych.

Praca składa się z 4 rozdziałów merytorycznych, wstępu i wniosków końcowych, a także wykazu wykorzystanej w pracy literatury. Opracowanie inicjuje Wstęp, w którym Autor wskazuje, iż wraz z pojawieniem się nowych możliwości wymiany dóbr i usług sprawcy przestępstw skierowali swoje zainteresowanie na nowe obszary, zmienił się także sposób ich działania. Związane jest to z rozwojem nowoczesnych technologii. W dalszej kolejności Autor przedstawił metody jakimi posługiwał się przy tworzeniu monografii.

Rozważania Autora obejmują: rozdział I – „Ogólna charakterystyka zjawiska i kategoryzacja oszustw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej”, rozdział II – „Karnoprawna reakcja na zjawisko oszust w handlu internetowym”, rozdział III – „Karnoprawna reakcja na zjawisko oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w bankowości elektronicznej”, rozdział IV – „Karalność przygotowania do oszustwa i innych związanych z nim przestępstw w handlu internetowym i bankowości elektronicznej”.

Najobszerniejszą część pracy stanowi jej rozdział I (101 stron rozważań), najmniej obszerną zaś rozdział III (70 stron). Nie zachodzą zatem dysproporcje pomiędzy poszczególnymi partiami analiz.

Zadaniem Recenzenta jest znalezienie kwestii wątpliwych, zatem w tym zakresie trzeba stwierdzić, że praca zawiera niewiele rozważań o charakterze kryminologicznym. O ile samą etiologię oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej można sobie łatwo wyobrazić i odnajdujemy je w pracy, o tyle kwestie symptomatologiczne można byłoby spróbować zbadać. Tu właśnie odczuwa się szczególny niedosyt, aczkolwiek jest rzeczą oczywistą, że Autor skupiał się bardziej nad karnomaterialnymi zagadnieniami. Nie budzą w związku z tym większych zastrzeżeń kwestie prewencji kryminalnej, które można odnaleźć w gruntownej analizie przepisów obowiązującego prawa.

Autor monografii w sposób logiczny, zrozumiały i wyważony prezentuje swoje stanowisko, co niewątpliwie świadczy o Jego dojrzałości naukowej. Czyni to umiejętnie, bez zbędnego i narzucania swego poglądu.

Poza wskazanymi wyżej niewielkimi zastrzeżeniami, należy odnotować, że prawidłowo i syntetycznie wypadają na tle całej monografii wnioski końcowe zamieszczone na końcu poszczególnych rozdziałów, stanowiące swoiste kompendium wiedzy wyprowadzone z analiz zawartych w poszczególnych częściach pracy. Pod względem redakcyjnym praca została przygotowana starannie. Po lekturze pracy stwierdzam, że przedstawione przez Habilitanta osiągnięcie naukowe w postaci dzieła pt. *Prawo karne wobec oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2018 oceniam pozytywnie. Monografia stanowi cenne i kompleksowe opracowanie poświęcone różnym aspektom oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej.

Nie mam również wątpliwości, że stanowi ono znaczny wkład Habilitanta w rozwój prawa jako dyscypliny naukowej w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

V. Wnioski

Stwierdzam, że pomimo podniesionych powyżej uwag, zarówno osiągnięcia naukowe, jak i pozostały dorobek naukowy oraz aktywność naukowa Pana dr Macieja Siwickiego spełniają kryteria określone w art. 14 Ustawy z dnia 14. marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) i

wnoszę o wydanie przez Komisję Habilitacyjną uchwały wyrażającej pozytywną opinię w przedmiocie nadania stopnia doktora habilitowanego.

Olsztyn, dnia 10 marca 2019 roku

dr hab. Krystyna Szzechowicz

